

SCI-CONF.COM.UA

INNOVATIONS AND PROSPECTS OF WORLD SCIENCE

**PROCEEDINGS OF X INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MAY 25-27, 2022**

**VANCOUVER
2022**

INNOVATIONS AND PROSPECTS OF WORLD SCIENCE

Proceedings of X International Scientific and Practical Conference

Vancouver, Canada

25-27 May 2022

Vancouver, Canada

2022

UDC 001.1

The 10th International scientific and practical conference “Innovations and prospects of world science” (May 25-27, 2022) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2022. 907 p.

ISBN 978-1-4879-3794-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Innovations and prospects of world science. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/x-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-innovations-and-prospects-of-world-science-25-27-maya-2022-goda-vankuver-kanada-arhiv/>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: vancouver@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua/>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 Perfect Publishing ®

©2022 Authors of the articles

**ЗАЛУЧЕННЯ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ПРО МЕДИЦИНУ ТА ЛІКАРІВ ПРИ
ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЕТИКА»**

Зеленцова Світлана Миколаївна

к. істор. наук, доцент кафедри громадського
здоров'я та мікробіології ПВНЗ

«Київський медичний університет»

Коваленко Ольга Олександрівна

к. наук держ. упр., старший викладач
кафедри громадського здоров'я та мікробіології
ПВНЗ «Київський медичний університет»

Анотація: в статті розглядаються аспекти викладання дисципліни «Біоетика» та використання у методиці її викладання, художніх творів про лікарів та медицину. Через аналіз та вивчення творів художньої літератури розглядаються педагогічні прийоми формування знань з біоетики та медичної етики у майбутніх лікарів.

Ключові слова: медична освіта, художній твір, біоетика, медична етика, художня література

Вища медична освіта прагне к досягненню трьох важливих цілей: надати випускнику ВНЗ знань, навичок на сучасному етапі розвитку медичної науки, сформувати вміння постійного оновлення та самовдосконалення, створити умови для розвитку творчої, ініціативної та гуманної особистості майбутнього лікаря.

Однією з парадигм розвитку світової педагогіки та філософії у другій половині ХХ століття є становлення гуманітарної парадигми, яка спрямована на розвиток духовності студента, виховання у нього загальнолюдських цінностей. Освіта лікаря не може обмежуватися лише медичними знаннями, починаючи з стародавніх часів гуманітарному вихованню лікаря приділялася значна увага. Завжди, метою була не тільки медична освіта, але й виховання багатогранної особистості, інтелектуала та інтелігента.

Криза сучасності, як економічна так і духовна, ще більше вимагає звернути увагу на якість гуманітарної освіти лікарів. Лікар повинен бути не тільки фахівцем, але й мудрою, вихованою, моральною людиною. Особистість сучасного студента формується у період, коли у суспільстві «розмитість» системи цінностей. Враховуючи, що середовище впливає на молоду людину сильніше, ніж освіта, особливе значення набуває створення у медичному ВНЗ умов для формування професійного та морального виховання студентів.

Духовно-моральна культура студента – це складна інтегральна система його особистих якостей, які характеризують ступень саморозвитку та розвитку моральних якостей, мотивів, знань, вмінь, здібностей, які він може проявити в ситуації морального вибору. Викладання дисципліни Біоетика дозволяє сформувати у студентів розуміння основних біоетичних принципів. Не останнє місце у цьому процесі займає художня література, читання якої, в епоху Інтернету та розвитку техніки, постійно знижується. Але через читання класики світової та вітчизняної літератури формується ціннісна, духовна людського світогляду.

На теперішній час існує багато дослідників, які вивчають проблему формування світогляду, системи цінностей молоді, а також студентів. В цих дослідження особливу увагу приділяють саме студентам медичних ВНЗ. Про важливість залучення художньої літератури при викладанні гуманітарних дисциплін наголошують лікарі науковці такі як: Амосов М., Вагнер Є., Вересаєв В. Вони, крім медичної проблематики ставили питання морально-ціннісного виховання майбутніх лікарів. Педагогічні та філософські аспекти гуманітарної освіти та значення художніх творів також висвітлені у статтях Романова Є.Г., Карпачевої М.Л., Абдулгалімова Р.М. [1,5,7]. У роботах цих науковців говориться про педагогічний потенціал художніх творів та важливість їх залучення при викладанні гуманітарних дисциплін у медичних ВНЗ. Колектив авторів Харківського національного університету, створив бібліографічний вказівник світової літератури з медицини. В ньому надані твори, які можна залучити при викладанні філософії, етики, медичної

деонтології, християнської етики, біоетики у навчальних закладах, які виховують майбутніх лікарів. Названі твори можна активно використовувати при викладанні Біоетики.

Одне з завдань Біоетики є формування у лікаря осмислену потребу використання власних знань для блага людини, впевнене вміння розрізняти добро та зло. При викладанні Біоетики можна широко використовувати фільми, мистецтво, літературу все це розвиває здібності спілкування лікар - пацієнт, розуміння хворого, моральні цінності лікаря. Але безсумнівно, художній літературі слід надавати перевагу.

Умовно, вся художня література про лікарів та медицину, які можна використати, може бути поділена на три групи:

1) література про лікарів, в якій висвітлена лікарська професія, її буденність, проблеми лікарського обов'язку та його меж, проблеми етичні та деонтологічні, які постають перед молодим лікарем і не тільки. Саме такі твори рисують в уяві студента ідеальні та реальні образи лікаря та умов його праці;

2) література про медицину, в якій постають біотичні проблеми. Розвиток сучасної медицини ставить багато питань морально-етичного характеру такі як: медичний експеримент, аборти, трансплантація, евтаназія тощо;

3) література загально філософського або етичного характеру. Твори, в яких висвітлені загальнолюдські цінності, вирішуються етичні проблеми життя та смерті, смислу людського буття, любові та милосердя, добра та зла, хвороби та здоров'я.

Біоетика ставить перед собою багато складних морально-філософських проблем: питання життя та смерті, добра і зла, свободи та необхідності, лікарського боргу тощо. Але у реальному професійному житті майбутнього лікаря вони мало співвідносні [7, с.11]. На думку багатьох дослідників, більший вплив на формування цінностей можуть оказати курси до яких включено вивчення літератури про медицину і лікарів. Наприклад, реальність лікарської праці можна усвідомити при читанні твору М.А. Булгакова «Записки юного

врача». Реальність буття молодого лікаря, важка праця та моральна відповідальність, відношення до лікарського обов'язку. Мій досвід використання твору цього автора свідчить, що етичні та деонтологічні проблеми, які ставить М.А. Булгаков актуальні і на сучасному етапі розвитку професії лікаря.

На ролі та значенні літератури при вихованні студентів наголошували дослідники-лікарі, письменники-лікарі. Серед них можна назвати: Вагнер Є., Грандо А. [2,3]. Так, на думку Вагнера Є., гарна література вчить розуміти інших людей та знаходити спільну мову з ними [2, с.199]. Безсумнівно твори лікарів - письменників: Чехова А.П., Булгакова М.А., Вересаєва В.В., Амосова М.М., Смирнова О.К., Вагнер Є.А. розкривають перед студентами медичного вузу реалії професійного життя, яскраво характеризують всю важкість лікарських буднів та значення професійного обов'язку. Кожний з них відмічає пріоритетність хворої людини кожного дня та при кожному випадку. Іноді лікар, повинен жертвувати собою щоб виконати свій обов'язок. Ідеалом повинен стати девіз всіх лікарів «Светя другим - сгораю сам», як колись було запропоновано голландський лікарем Ніколасом ван Тульпом. Особливе місце, у створенні образу ідеального лікаря, слід також приділити роботі Ільїна І. «Про призначення лікаря» [4] в ній, автор надає глибоке філософсько-етичне обґрунтування професії лікаря та ролі духовної складової при виконанні обов'язків.

Читаючи художню літературу студент пізнає професію і усвідомлює її важкість та важливості, пріоритетності людини та лікарського боргу при будь-яких життєвих обставинах. Образи лікарів дужі різні, але вони заставляють молодь емоційно переживати, усвідомлювати та робити моральний вибір. Наприклад, у А.П. Чехова є образ поганого лікаря у творі «Палата № 6» та лікаря здатного на самопожертву у творі «Лікар Димов». Обговорення цих образів можна використовувати при вивченні проблем лікарського боргу на заняттях з етики та деонтології.

Крім творів лікарів і письменників які своє бачення та досвід виклали у власних книгах, також доречно використовувати твори в яких ставляться етичні та філософські проблеми людського буття. Мій досвід, говорить про можливість використання творів російської та зарубіжної класичної літератури. Проблеми життя та смерті у творі Толстого Л.М. «Смерть Івана Ілліча»; проблеми хвороби та здоров'я людини та суспільства у роботі Солженіцина О. «Раковий корпус», проблема милосердя у Стефана Цвейга «Нетерпіння серця».

Методологічною основою для роботи з художнім текстом, мною запропонована схема аналізу твору. Після читання, студент осмислює книгу, робить аналіз за схемою, а потім на занятті йде обговорення етичних, філософських, медичних проблем які були поставлені автором.

Використання художньої літератури на заняттях, текстів виступає як взаємодія емоційного, етичного, філософського, естетичного компонентів при розгляданні деонтологічних проблем [5, с. 97]. Як відомо, тести займають значне місце серед засобів навчання. Крім того, текст є фундаментальною категорією сучасної індивідуальної культури людини. Студентів треба спонукати до читання текстів та емоційного їх переживання, що є необхідним для передавання моральних цінностей.

Розкриття та використання художньої літератури при викладанні Біоетики дозволяє зробити вклад в процес формування професійної етики лікаря, культурного та морального світогляду лікаря. Використання художньої літератури при викладанні є важливою складовою процесу духовного виховання, через емоційне переживання твору та осмислення образів у студента формується уявлення про професію лікаря, про етичні складові медицини, система власних норм та цінностей, які йому не обхідні для того щоб буди повноцінним членом суспільства. Потенціал художніх текстів є одним з засобів формування інтелектуальності та інтелігентності майбутніх фахівців, роблячи студента не тільки професіоналом, але що найголовніше людиною. Це важливо у сучасній меркантильній та прагматичній реальності.

Список літератури:

1. Абдулгалимов Р.М. Профессиональное мировоззрение будущего специалиста медицинского профиля: структура и проблема формирования \ Мир науки, культура, образование. – №2 (39). – 2013. – С.46-48.
2. Вагнер Е.А. О врачебном долге /Е.А. Вагнер. – Пермь: Пермское кн. изд-во, 1991. – 245 с.
3. Грандо А.А. Врачебная этика и медицинская деонтология \А.А. Грандо. – 2-е изд. перераб. и доп. – К.: Вища школа, головне вид., 1988. – 192 с.
4. Ильин И.А. Путь очевидности (О призвании врача). \И.А. Ильин. – М.: АСТ, 2007. – 221 с.
5. Карпачева М.Л. Роль гуманитарных дисциплин в процессе формирования этико-деонтологической культуры студентов медицинского вуза. \Вестник ЧГПУ. – 2012. - №7.- С.95-104.